

Bij huidige melkprijs kan zeker de helft van de bedrijven de rekeningen niet meer betalen

Melkprijsdip of melkprijscrisis?

Post-quotum zit de melkprijs in een dal. Een dal dat is afgevlakt door de euro-dollarverhouding en dat eigenlijk al veel dieper kon gaan. Terwijl de daling doorzet, komt nu de helft tot twee derde van de Vlaamse melkveebedrijven in de problemen.

tekst **Annelies DeBergh**

Een melkprijscrisis is het nog net niet. Al lijkt het er wel stilaan op. Met een sterke melkprijsdip kwamen naast Franse, Duitse en Britse boeren ook Belgische melkveehouders de voorbije weken op straat. Ook in Nederland neemt de berichtgeving over slechte melkrijzen toe en moeten veehouders in snel tempo naar de financiële reserves grijpen.

Na twee relatief goede zuiveljaren is die snelle evolutie van groen naar rood op zijn minst opmerkelijk. 'Volatiliteit wil zeggen dat tijden van tekorten en overschotten elkaar sneller afwisselen en nu staat de schommel duidelijk naar links.' Aan het woord is Jan de Keyser, directeur AGRI van de Belgische bank BNP Paribas Fortis. 'Vroeg of laat gaat die schommel ook weer de andere kant op.'

Wordt melkprijs wel goed?

Nu de melkrijzen het dal opzoeken verkeert een deel van de melkveehouders in de problemen. Zeker in Vlaanderen, waar de melkprijs nog lager ligt dan in Nederland. Volgens Ricy Focke van de hulporganisatie Boeren op een Kruispunt is het probleem snel in kaart te brengen. 'Een bedrijf met een jaarproductie van een miljoen kilo melk krijgt bij een daling van tien cent per liter een omzetsdaling van 100.000 euro voor de koezen. Wie vorig jaar 100.000 euro spaargeld aan de kant zette, heeft nu geen probleem. Maar dan steken slechts weinig veehouders de vinger op.'

Er zijn nauwelijks studies die aangeven hoeveel bedrijven het moeilijk hebben, zegt Focke. Met het huidige economische

klimaat moeten melkveehouders in financiële moeilijkheden er volgens hem in elk geval van uitgaan dat ze niet alleen zijn. 'Het lijkt overigens of niemand de vraag wil beantwoorden hoeveel bedrijven er in problemen zitten', stelt Focke. 'Enerzijds wijzen melkmarkdeskundigen op de twee voorgaande jaren met relatief goede prijzen en op het langetermijnperspectief dat de melkprijs heel goed wordt op de wereldmarkt. Gaan de wereldconsumenten dan West-Europese melk drinken, waarvan de kostprijs vooral wordt bepaald door maatschappelijke normen, die niet gelden in Afrika, Zuid-Amerika en Zuidoost-Azië? Met die prognose wordt totaal voorbijgegaan aan de prijsdaling van dertig procent ten opzichte van vorig jaar. Veel bedrijven hebben wel degelijk een direct tekort aan liquide middelen om de dagelijkse facturen te betalen.'

Focke vervolgt sceptisch: 'Anderzijds zijn er de sectorstudies, die telkens wijzen op de gemiddelde kosten van steekproefbedrijven en de bedrijven die nog een goede rendabiliteit tonen. Maar welke bedrijven hebben dan nog een goede rendabiliteit: de bedrijven die recent investeerden in de toekomst? Of de bedrijven die al over de helft van hun terugbetalingen zijn?'

750 euro buffer per koe

Adviesbureau Liba, dat melkveebedrijven in Nederland en Vlaanderen begeleidt, ziet dat de helft van de bedrijven niet toekomt met de huidige inkomsten. Steven Eyckens, boekhoudadviseur bij Liba: 'De kritieke melkopbrengstprijs, inclusief premies, ligt op 30 tot 31 cent per liter

Pennestreek.nl/Tony Tati

melk voor het gemiddelde Liba-melkveebedrijf. Bij de huidige melkprijs kan ongeveer de helft tot twee derde van de bedrijven de rekeningen niet meer betalen met het melkgeld en de veeverkopen.'

Ook al was de voorbije jaren het advies om buffer op te bouwen, in de praktijk is die er vaak niet. 'Wij adviseren om 750 euro buffer per koe aan de kant te zetten. Een deel van de bedrijven heeft dat, een deel heeft dat niet.'

In de bufferopbouw schuilt ook variatie. 'Bedrijven met een lage kritieke opbrengstprijis hoeven minder buffer aan te leggen, maar kunnen doorgaans veel bufferen. Voor bedrijven met een hoge kritieke opbrengstprijis is dat juist omgekeerd. Dat spanningsveld komt nu sneller naar voren.'

Groei niet altijd verbetering

Jan de Keyser wijst op de kritieke opbrengstprijis, of de melkprijs die nodig is om aan alle financiële verplichtingen, ook privé-uitgaven, te voldoen. 'De melkprijs is de voorbije jaren gemiddeld wel gestegen, maar de hoge kosten en de lagere neveninkomsten zetten het inkomen onder druk. Groeiende bedrijven kunnen de stijging van de vaste kosten opvangen door extra productie. De variabele kosten zijn de laatste vijf jaar ook op de groeiende bedrijven met vier cent per liter gestegen en de inkomsten buiten melk zijn gedaald met vier cent, dat is samen acht cent.'

De Keyser komt tot een gemiddelde kritische melkopbrengstprijis van 32 cent voor groeiende bedrijven. 'Als de prijs daaronder zakt, weet je dat een aantal bedrijven uit de reserves moet putten. Bedrijven met een te hoge kritieke opbrengstprijis komen dus eerst in liquiditeitsproblemen en dat kan de duurzaamheid van het bedrijf ondermijnen.'

Toch spreekt Steven Eyckens niet van een crisis. 'Het is veeleer een dip in de melkprijs. We hebben momenteel nog een hoger voersaldo dan in 2009. De melkprijsdip komt voorlopig nog elke drie jaar terug. Dat is de gewone marktwerking.'

Wat er wel bij komt kijken is het effect einde van het quotum. 'Het plots wegvallen van productiegrenzen voor melk heeft toch een impact op de melkprijs binnen Europa. Bovendien rest er voor een aantal bedrijven nog een superheffingsfactuur.'

Met twee voorafgaande goede melkjaren is een dergelijke verregaande impact van de melkprijsdaling niet zo snel te verwachten. De huidige problemen zijn volgens Eyckens terug te leiden. 'Bedrijven die in de problemen komen, zitten vaak met een te hoge kostprijs van de melk.'

Dat kan liggen aan hoge financiering of bijvoorbeeld een slecht voersaldo.'

Om de huidige melkprijsdip goed te doorstaan is het zaak om de boekhouding door te spitten en verbeterpunten te zoeken. 'Het gemiddelde saldo per koe ligt rond 1800 euro per koe met een marge van 500 euro naar boven en naar beneden. Er zit dus vaak nog rek op de bedrijfscijfers en dat bepaalt ook weer de reserveringscapaciteit van de bedrijven.'

Bij de kosten speelt ook de kredietlast per liter een rol. Om sectoren en bedrijven nadrukkelijk op te volgen, bouwde de bank Fortis de voorbije jaren een sterke risicomonitoring uit. Daarbij ligt de focus op groeiende bedrijven, zijnde bedrijven die recent hebben geïnvesteerd. 'Mijn oordeel is dat veel melkveehouders hun groeiende project beoordelen op basis van de "haalbaarheid". Dat is natuurlijk een nobele doelstelling, maar het moet verder gaan. Is de investering rendabel? Dát moet de kernvraag zijn.' De Keyser maakt daarbij een kritische kanttekening. 'Het valt me op dat de stap van 120 koeien naar 180 koeien bij veel bedrijven niet resulteert in een – directe – rendementsgroei. Toch lijkt het in veel businessplannen zo evident om van twee naar drie robots te gaan. Dus een kritische analyse is noodzakelijk.'

Zelf hecht Jan de Keyser voor de financiering veel belang aan de intensiteit van melkveebedrijven. 'Hoeveel melk per hectare is een belangrijk kengetal. In de saldo-vergelijkingen zie ik een kantelpunt op het moment dat bedrijven niet meer zelfvoorzienend zijn in ruwvoer en mestafzet. Het saldo daalt sterk voorbij de 20.000 kilo melk per hectare. In kredietdossiers met een intensiteit boven de 20.000 kilo melk per hectare hanteren we daarom andere "riskratio's". Daarboven zijn we eigenlijk grondloos aan het financieren.'

Melken maximaliseren

Voor bedrijven die in de problemen komen, geeft De Keyser aan om te communiceren met de belangrijkste actoren.

'Dat is in eerste instantie in gesprek gaan met je gezin, maar ook toeleveranciers, afnemers en vooral de financiële dienstverlener. Verstoppertje spelen is geen oplossing. Integendeel, daag adviseurs uit om mee op zoek te gaan naar de verbetering van kengetallen. Nu is vooral verhogen van saldo aan de orde: een maximaal aantal koeien melken, de koeien véél doen produceren en een hoge voerefficiëntie nastreven. Opmaken van een kasplanning helpt, net als goed monitoren van kengetallen. Pas op voor foute bezuinigingen, want die kosten geld.' |